

Bilaga 4 innehåller svar från följande remissinstanser

- SDN Angered
- SDN Askim-Frölunda-Högsbo
- SDN Centrum
- SDN Lundby
- SDN Majorna-Linné
- SDN Norra Hisingen
- SDN Västra Göteborg
- SDN Västra Hisingen
- SDN Örgryte-Härlanda
- SDN Östra Göteborg
- Fastighetsnämnden
- Lokalnämnden

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-09-01

Diarienummer N131-0217/20

Handläggare

Angelika Gelin

Telefon: 031-365 15 58

E-post: angelika.gelin@angered.goteborg.se

Yttrande över lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Angered tillstyrker förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid), under förutsättning att synpunkterna under "Förvaltningens bedömning" beaktas.
2. Stadsdelsnämnden Angered överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till resursnämnd Örgryte-Härlanda.
3. Stadsdelsnämnden Angered justerar paragrafen omedelbart.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden ska yttra sig över förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid). Föreliggande plan gäller för perioden 2020–2040. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden tillstyrker förslaget under förutsättning att synpunkterna under "Förvaltningens bedömning" beaktas.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv: Nutid (1–5 år) ses som ett åtagande för respektive stadsdelsnämnd. Närtid (6–10 år), samt framtid (11–20 år) som fokuserar på prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer.

Under planperioden 2020–2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

Även om det inte är enbart kommunala platser i detta överskott, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renoveringar som kräver tomställande. Överskottet möjliggör evakuering i befintligt bestånd. För att kunna genomföra anpassningar av denna karaktär ställs höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras. En utmaning som stadsdelarna ser vid en valfrihetssituation handlar om det faktum att stadens vård- och omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver även det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt i staden. Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendalternativ.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsdelsförvaltningen bedömer att nybyggnation av vård och omsorgsboende innebär ett omfattande investeringsbehov för staden. Äldreboendestrukturen behöver motsvara de existerande behoven vad gäller mångfald, utformning, inriktning och hyreskostnader. En flexibilitet och omställning av produktion vid förändrade behov så som verksamhetsinriktning, är också av vikt.

Hänsyn bör även tas till stadsplanering och hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i utsatta områden, som Angered. Avgörande faktorer för den upplevda tryggheten och säkerheten är bl.a. tillgänglighet till offentliga miljöer, omhändertagna platser samt nybyggnationer och arkitektur. Med denna kunskap kan staden på ett mer adekvat sätt ta ställning till var, när och i vilken takt nyetableringar ska ske.

Bedömning ur ekologisk dimension

Den ekologiska dimensionen saknas i planen. Vid bedömning av investeringsbehov i lokaler för vård och omsorgsboende för äldre behöver den ekologiska dimensionen beaktas. Planen omfattar ett tjugopårsperspektiv och många av de befintliga byggnader som används för vård- och omsorgsboende har vid sidan av brister, när det gäller kvalitet, material och utförande, en hög energiförbrukning. Det skulle vara önskvärt med ett resonemang om hur det befintliga boståndet kommer att möta framtidens miljökrav och nutidens dagliga utmaningar såsom värmeböljor, epidemier, m.m.

Bedömning ur social dimension

I förslaget till plan utgår man främst från dagens situation vad gäller byggnaders standard och framtida behov utifrån befolkningsprognoser. Vidare beskrivs hur söktrycket idag ser ut i staden. Äldreomsorgen är en viktig del i samhällsbyggnaden. Målen i stadens budget om att minska klyftorna i staden och perspektivet "Jämlik stad" har inte beaktats i planen, därav ser förvaltningen en risk utifrån ett för snävt perspektiv att enbart analysera den totala produktionen. Planen behöver även ta hänsyn till Angereds lokala stadsutvecklingsprogram 2019–2030 (bilaga 3), där en av utgångspunkterna i programmet, för att minska segregation och bostadsbrist i Angered, är att det ska byggas 8 500 fler bostäder för 18 000 fler boende och 10 000 nya arbetsplatser till 2030 i stadsdelen.

Idag finns långt färre bostäder i särskilda boenden för äldre i Angered än i andra stadsdelar. De kommunala äldreboendena i Angered drivs i byggnader från 1970-talet med stora tekniska brister och en standard som inte motsvarar dagens och framtidens behov.

Varje stadsdel måste ta få del av stadens resurser och få sina sociala rättigheter tillgodosedda. Att äldreboendeplatser väljs bort i högre utsträckning av andra än de som bor i stadsdelen kan tolkas som ett exempel på den stigmatisering av Angered som råder där ett resultat också är att befintliga äldreboenden håller lägre standard än i andra delar av staden. Förvaltningen ser det som viktigt att belysa segregationsutmaningen som staden har och står inför. Detta måste genomsyras alla verksamheter i staden, där stadsdelarna ska bedriva verksamheter för att bryta den negativa segregationens påverkan och använda lokalbehovsplanen som verktyg att förbättra situationen.

En utbyggd äldreomsorg kan leda till ett minskat tryck på insatser från anhöriga vilket många gånger har störst betydelse för kvinnor, eftersom de oftare än män påverkas negativt av att utföra anhöriginsatser. Kvinnor lever generellt sett längre än män, vilket medför att det är fler kvinnor än män som får insatser inom äldreomsorgen. I förslaget finns ingen djupare analys eller resonemang om hur dessa kommer tas hand om ifall kraven på omvårdnad i hemmet ökar. Förvaltningen anser att detta bör utredas vidare.

Samverkan

Information i lokal samverkansgrupp den 10 september 2020.

Information till lokalt pensionärsråd den 9 september 2020.

Bilagor

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)
2. Mall för förvaltningens bedömning
3. Angereds lokala stadsutvecklingsprogram 2019–2030

Ärendet

Ärendet innehåller förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid). Stadsdelsnämnden ska yttra sig senast den 30 september 2020.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige gav 2017 stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, i uppdrag att ta fram en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser. Grunden för uppdraget var det väntade ökade behovet av äldreomsorg. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020–2040. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Redogörelse

I samband med en processändring för stadens lokalförsörjning så kommer den generella planstrukturen att bli enhetlig. Detta innebär att långsiktiga perspektiv tillkommer i äldreboendeplanen och därmed integreras denne i Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv: Nutid (1–5 år) ses som ett åtagande för respektive stadsdelsnämnd. Närtid (6–10 år), samt framtid (11–20 år) som fokuserar på prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer. Justeringar på stadsdelsnivå påverkar planen och därmed staden som helhet. Förändringar ska därför föregås av dialog mellan stadsdelsförvaltningarna och Äldreboendesamordning Göteborg.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020–2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 % egenproduktion och 60 % inhyring. Därtill inrättar externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Överskottet av lägenheter ger staden möjlighet till strukturella åtgärder samt renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att möta den ökade andel äldre i befolkningsutvecklingen som förväntas inträffa fr.o.m. 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning.

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
 - Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, t ex hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.
2. **Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov**
Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020–2025 cirka 70 platser per år och från 2025–2040 cirka 80 platser per år.
3. **Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24–35)**
Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter.
4. **Hantering av identifierade målkonflikter**
Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.
- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende.
 - Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras.
 - Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering.
 - Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet t.ex. trygghetsboende eller annan inriktning.
 - Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.
5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**
Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.
- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.

- Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.

6. Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen

De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.

7. Utredda alternativa mellanboendeformer

Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende. Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendialternativ, t ex ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Förvaltningens bedömning

Remissen ska besvaras utifrån sju områden. Förvaltningens svar framgår av bilaga 2 och sammanfattas nedan.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden Angered tillstyrker förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid), under förutsättning att synpunkterna nedan beaktas.

Särskilda bostäder för äldre är en viktig del av stadens bostadsförsörjning och planering. Då det handlar om bostäder är titeln missvisande. Förvaltningen föreslår därför att planen betecknas som en *Bostadsbehovsplan för vård- och omsorgsboende för äldre*.

Planen beskriver att det råder minst söktryck i Angered från boende i andra delar av staden. Det kan bero på att äldreboendena i Angered i dag har en bristande standard.

Planen bör kompletteras med perspektiv som inriktar sig till tjänster och miljöaktiviteter som bidrar till att skapa goda och inkluderande stads- och sociala miljöer.

Angereds lokala stadsutvecklingsprogram, som antagits av stadsdelsnämnden i december 2018, bör också användas som ett instrument och underlag för behov av investeringar och planering.

Stadsdelsförvaltningen Angered

Anna Hildesson
Sektorchef äldreomsorg samt hälso- och
sjukvård

Rickard Vidlund
Stadsdelsdirektör

Mall för förvaltningens bedömning

Dimension	Behov och rekommendationer
	1. Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen bedömer att nybyggnation av vård- och omsorgsboende innebär ett omfattande investeringsbehov för staden. Äldreboendestrukturen behöver motsvara de existerande behoven vad gäller mångfald, utformning, inriktning och hyreskostnader. En flexibilitet och omställning av produktion vid förändrade behov så som verksamhetsinriktning, är också av vikt.
Ekologisk	Den ekologiska dimensionen saknas i planen. Vid bedömning av investeringsbehov i lokaler för vård och omsorgsboende för äldre behöver den ekologiska dimensionen beaktas.
Social	<p>Målen i stadens budget om att minska klyftorna i staden och perspektivet "Jämlig stad" har inte beaktats i planen, därav ser förvaltningen en risk utifrån ett för snävt perspektiv att enbart analysera den totala produktionen. Planen bör även ta hänsyn till Angereds lokala stadsutvecklingsprogram 2019–2030 (bilaga 3), där en av utgångspunkterna i programmet för att minska segregation och bostadsbrist i Angered, är att det ska byggas 8 500 fler bostäder för 18 000 fler boende till 2030 i stadsdelen.</p> <p>Idag finns långt färre bostäder i särskilda boenden för äldre i Angered än i andra stadsdelar. De kommunala äldreboendena i Angered drivs i byggnader från 1970-talet med stora tekniska brister och en standard som inte motsvarar dagens och framtidens behov.</p> <p>Att äldreboendeplatser väljs bort i högre utsträckning av andra än de som bor i stadsdelen kan tolkas som ett exempel på den stigmatisering av Angered som råder där ett resultat också är att befintliga äldreboenden håller lägre standard än i andra delar av staden. Förvaltningen ser det som viktigt att belysa segregationsutmaningen som staden har och står inför. Detta bör genomsyra alla verksamheter i staden, där stadsdelarna ska bedriva verksamheter för att bryta den negativa segregationens påverkan och använda lokalbehovsplanen som verktyg att förbättra situationen.</p> <p>En utbyggd äldreomsorg kan leda till ett minskat tryck på insatser från anhöriga vilket många gånger har störst betydelse för kvinnor, eftersom de oftare än män påverkas negativt av att utföra anhöriginnsatser. Kvinnor lever generellt sett längre än män, vilket medför att det är fler kvinnor än män som får insatser inom äldreomsorgen. I förslaget finns ingen djupare analys eller resonemang om hur dessa kommer tas hand om ifall kraven på omvårdnad i hemmet ökar. Förvaltningen anser att detta bör utredas vidare.</p>

	2. Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen bedömer att förslaget till lokalbehovsplan främst utgår från dagens situation vad gäller byggnaders standard och framtida behov utifrån befolkningsprognoser. Äldreomsorgen är en viktig del i samhällsbyggnaden. Målen i stadens budget om att minska klyftorna i staden och perspektivet "Jämlig stad" har inte beaktats i planen, därav ser förvaltningen en risk utifrån ett för snävt perspektiv att enbart analysera den totala produktionen. Planen bör även ta hänsyn till Angereds lokala stadsutvecklingsprogram 2019–2030 (bilaga 3), där en av utgångspunkterna i programmet för att minska segregation och bostadsbrist i Angered, är att det ska byggas 10 000 nya arbetsplatser till 2030 i stadsdelen.
Ekologisk	Planen omfattar ett tjugouårsperspektiv och många av de befintliga byggnader som används för vård- och omsorgsboende har vid sidan av brister, när det gäller kvalitet, material och utförande, en hög energiförbrukning. Det skulle vara önskvärt med ett resonemang om hur det befintliga boståndet kommer att möta framtidens miljökrav och nutidens dagliga utmaningar såsom värmeböljor, epidemier, m.m.
Social	Stadsdelsförvaltningen bedömer att hänsyn behöver tas till stadsplanering och hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i utsatta områden, som Angered räknas till. Avgörande faktorer för den upplevda tryggheten och säkerheten är bl.a. tillgänglighet till offentliga miljöer, omhändertagna platser samt nybyggnationer och arkitektur. Med denna kunskap kan staden på ett mer adekvat sätt ta ställning till var, när och i vilken takt nyetableringar ska ske.
	3. Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke "Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid", sid 24-35)
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen ser positivt på planen att två nya vård- och omsorgsboende byggs i Rannebergen och Hammarkullen.
Ekologisk	Förvaltningen har inga andra kommentarer
Social	Texten på sidan 28 är missvisande då det beskrivs att Angereds egna population i stor utsträckning väljer sitt vård- och omsorgsboende i andra stadsdelar. Statistik visar däremot att en tredjedel av brukarna som får beslut på särskilt boende inte gör något aktivt val, resterande väljer i huvudsak Angered.
	4. Hantering av identifierade målkonflikter
Ekonomisk	Hänsyn bör även tas till stadsplanering och hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i utsatta områden, som Angered. Avgörande faktorer för den upplevda tryggheten och säkerheten är bl.a. tillgänglighet till offentliga miljöer, omhändertagna platser samt nybyggnationer och arkitektur. Med denna kunskap kan staden på ett mer adekvat sätt ta ställning till var, när och i vilken takt nyetableringar ska ske.
Ekologisk	Förvaltningen har inga ytterligare kommentarer
Social	En utbyggd äldreomsorg kan leda till ett minskat tryck på insatser från anhöriga, vilket många gånger har störst betydelse för kvinnor, eftersom de oftare än män påverkas negativt av att utföra anhöriginsatser. Kvinnor lever generellt sett längre än män, vilket medför att det är fler kvinnor än män som får insatser inom

Bilaga 2

	äldreomsorgen. I förslaget finns ingen djupare analys eller resonemang om hur dessa kommer tas hand om ifall kraven på omvårdnad i hemmet ökar.
	5. Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen instämmer i bedömningen.
Ekologisk	Stadsdelsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.
Social	I alla processer och i all planering behöver kunskaper och erfarenheter tillvaratas från medborgarna och de verksamheter som finns lokalt. I SDF Angered finns en ständigt pågående dialog som förs på de arenor där medborgarna och möts, där former och metoder utvecklas och anpassas till situationen.
	6. Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.
Ekologisk	Stadsdelsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.
Social	Stadsdelsförvaltningen instämmer i bedömningen
	7. Utredda alternativa mellanboendeformer
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen instämmer i bedömningen att frågan om alternativa mellanboendeformer behöver utredas vidare.
Ekologisk	Stadsdelsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.
Social	Stadsdelsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.
	8. Övrigt
	Uppgiften om att Hammarhus ska rivas är inga uppgifter som förvaltningen känner till.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-08-19

Reviderat 2020-09-24

Diarienummer N136-0377/20

Handläggare: Johanna Ottosson

Telefon: 031 – 366 02 58

E-post: johanna.ottosson@afh.goteborg.se

Svar på remiss - Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 nutid, närtid och framtid

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo tillstyrker med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 nutid, närtid och framtid.
2. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget svar till resursnämnd stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda
3. Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda-Högsbo förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

En gemensam planering förutsätter att alla ställer sig bakom att förutsättningarna är hållbara och det krävs gemensamt accepterade spelregler. Under planperioden 2020 – 2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutvecklingen som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Även om det prognosticerade utbyggnadsbehovet bedöms vara något lägre kommer det fortsatt ställas stora krav på tidig framförhållning och väl framarbetad strategi för att möta den förväntade behovsökningen av vård- och omsorgsboende. Det möjliga överskottet av platser under planperioden, även om det inte är kommunala platser, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renoveringar som kräver tomställande, där överskottet möjliggör evakuering i befintligt bestånd. För att kunna genomföra anpassningar av denna karaktär ställs höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras. En utmaning som stadsdelarna ser vid en valfrihetssituation handlar om det faktum att stadens vård- och omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning. Denna utmaning påverkas av lokalförvaltningens underhållsplan och deras prioriteringsordning, som idag inte beaktar attraktiviteten ur ett kundperspektiv.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver även det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt över staden. Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendalternativ.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Redovisas utifrån behov och rekommendationer enligt bifogad mall.

Utbyggnad av antalet platser i äldreomsorgen innebär ett omfattande investeringsbehov. Stadsdelsförvaltningen bedömer att det kommande tillfälliga överskottet av lägenheter i vård- och omsorgsboende riskerar att bli för stort och därmed för kostsamt. Det är viktigt att anpassa volymerna successivt för god ekonomisk hushållning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Redovisas utifrån behov och rekommendationer enligt bifogad mall.

Bedömning ur social dimension

Redovisas utifrån behov och rekommendationer enligt bifogad mall.

Lokalbehovsplanen beaktar de äldres boendesituation vilket är centralt för en god livskvalitet.

Samverkan

Information på FSG 2020-09-17.

Beslutet skickas

Beslutet expedieras till resursnämnd SDN Örgryte-Härlanda senast den 30 september 2020.

Bilagor

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)
2. Mall för förvaltningens bedömning

Ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Ärendet innehåller förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 nutid, närtid och framtid. Förslaget, som redovisas i bilagd plan, avses färdigställas genom beslut i resursnämnd Örgryte-Härlanda efter genomförd remiss till ett antal nämnder och kommunala bolag. Beslutet översänds därefter till kommunstyrelsen för information. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Uppdraget genomfördes under 2017. Till grund för uppdraget ligger de ökade behoven av äldreomsorg till följd av att gruppen äldre väntas öka kraftigt. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

På uppdrag av Kommunfullmäktiga har Äldreboendesamordning Göteborg reviderat ”långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Resursnämnd Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni att remittera Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Remissen ska besvaras utifrån nedan områden.

Förvaltningens svar framgår av bilaga 2 ”Mall för förvaltningens bedömning” och sammanfattas under rubrik Förvaltningens bedömning.

- Planering för rätt volym - nutid, närtid och framtid
- Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
- Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar, som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35.
- Hantering av identifierade målkonflikter
- Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
- Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
- Utreda alternativa mellanboendeformer
- Övrigt

Redogörelse

Med anledning av förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numer kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid, närtid och framtid. Nutid (1-5 år) ska ses som ett åtagande för respektive stadsdelsnämnd. Närtid (6-10 år) ses som en inriktning. Perspektivet Framtid (11-20 år) handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender. Justeringar på stadsdelsnivå påverkar planen och därmed staden som helhet. Förändringar ska därför föregås av dialog mellan stadsdelsförvaltningarna och Äldreboendesamordning Göteborg.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar att utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyrning. Därtill inrättar externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa från 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. **Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid**

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.
- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
- Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, t ex hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.

2. **Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov**

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020-2025 cirka 70 platser per år och från 2025-2040 cirka 80 platser per år.

3. **Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke "Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid", sid 24-35)**
Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter

4. **Hantering av identifierade målkonflikter**

Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.

- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende
- Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras
- Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering behöver tydliggöras
- Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet t ex trygghetsboende eller annan inriktning
- Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.

5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**

Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.

- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.
- Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.

6. **Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen**

De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.

7. **Utreda alternativa mellanboendeformer**

Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende. Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan

olika boendialternativ, t ex ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens synpunkter redovisas i sin helhet i tjänsteutlåtandets bilaga 2, Mall för förvaltningens bedömning.

Behovet av äldreboendeplatser påverkas av en rad faktorer som demografisk utveckling, välfärdsteknologi, tillgång till hälso- och sjukvård och befintligt bostadsbestånd. Behovet av äldreboendeplatser samspelar även med åtgärder för att öka kvarboendet i befintligt boende, såsom bostadsanpassning, trygghetsboende och tillgänglighetsåtgärder.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att det kommande tillfälliga överskottet av lägenheter i vård- och omsorgsboende blir för stort och därmed för kostsamt. Ett visst överskott kan vara nödvändigt, men inte i denna dignitet. Det är viktigt att anpassa volymerna successivt för god ekonomisk hushållning.

Stadsdelsförvaltningen anser att finansiering och ansvar för att avveckla enheter samt för underhåll av fastigheter är mycket prioriterade frågor som behöver utredas snarast. Förvaltningen bedömer att det kommer krävas omfattande investeringar med behov av tillskjutande av medel och resurser.

Stadsdelens ledtider har förbättrats och en stor del av detta bedöms bero på stadsdelens ekonomistyrningsmodell med prestationsersättning utifrån beläggning.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att det behövs en effektivisering av hela processen vad gäller rutiner och ledtider. Stadsdelen anser inte att ekonomistyrningsmodellen påverkar den enskildes valfrihet.

Förvaltningen noterar att det i planen anges att ” *samråd med pensionärsråden respektive samverkan med fackliga organisationer har skett i samband med behandling av planen i respektive stadsdelsnämnd*” (s 6). Förvaltningen anser att formuleringen är olycklig i detta skede i processen.

Förvaltningen ställer sig positiv till Lokalbehovsplanen för Göteborgs stad 2020–2024 och anser att planen är väl genomarbetad. Förvaltningen föreslår därför att stadsdelsnämnden godkänner förslaget till Lokalbehovsplan 2020–2024 med beaktande av förvaltningens överväganden.

Johanna Ottosson
Utvecklingsledare ÄO-HS

Christine Högberg
Tf Sektorchef ÄO-HS

Christina Eide
Stadsdelsdirektör

Mall för förvaltningens bedömning

Dimension	Behov och rekommendationer
	1. Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen bedömer att det kommande tillfälliga överskottet av lägenheter i vård- och omsorgsboende blir för stort och därmed för kostsamt. Ett visst överskott kan vara nödvändigt, men inte i denna dignitet. Det är viktigt att anpassa volymerna successivt för god ekonomisk hushållning.
Ekologisk	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
Social	Stadsdelsförvaltningen ser ett behov av fler korttidsplatser med psykiatrisk kompetens.
	2. Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen bedömer att den något lägre prognosen med 70 respektive 80 platser per år för utbyggnadsbehovet är mer rimlig.
Ekologisk	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
Social	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
	3. Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke "Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid", sid 24-35)
Ekonomisk	Förvaltningen har inte funnit några ytterligare aspekter än det lokalbehovsplanen tar upp utifrån denna dimension. Samlade beslut kommer underlättas när äldreomsorgen blir en fackförvaltning 2021.
Ekologisk	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
Social	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
	4. Hantering av identifierade målkonflikter
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen anser att former avseende finansiering och ansvar för att avveckla enheter med sämre förutsättningar är en mycket prioriterad fråga. Även underhåll av fastighet och kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas snarast. För att bli mer flexibla och kunna nyttja alla de äldreboendeplatser som vi har på ett optimalt sätt, behöver vi bygga in mer flexibilitet i husen, som exempelvis möjliggör byte av inriktning utan stora åtgärder. Även smittspridning är en dimension som behöver beaktas vid framtida planering.
Ekologisk	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
Social	Flera verksamhetsansvariga på stadsdelens äldreboende är missnöjda med det inre underhållet i fastigheterna. De har valt att själva bekosta renoveringar vilket fått negativa ekonomiska konsekvenser för bland annat bemanningen. Det är viktigt med en plan för inre underhåll med en gemensam standard, exempelvis gällande teknik.

Bilaga 2

	5. Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen bedömer att det kommer krävas omfattande investeringar med behov av tillskjutande av medel och resurser, vilket behöver beaktas kommande år.
Ekologisk	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
Social	Förvaltningen har inte funnit några ytterligare aspekter än det lokalbehovsplanen tar upp utifrån denna dimension.
	6. Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
Ekonomisk	<p>Stadsdelsförvaltningen bedömer att det behövs en effektivisering av hela processen vad gäller rutiner och ledtider. Stadsdelens ledtider har förbättrats och en stor del av detta tror vi beror på stadsdelens ekonomistyrningsmodell med prestationsersättning utifrån beläggning. Det är ett ekonomiskt incitament för verksamheten att arbeta aktivt med att minska ledtiderna. Denna modell behöver alla stadsdelar införa för ett effektivt resursutnyttjande i hela staden. Stadsdelen anser inte att ekonomistyrningsmodellen påverkat den enskildes valfrihet.</p> <p>Stadsdelen föreslår införande av en ny modell för betalning av korttidsplatser där ersättningen till boendet för brukare på rehabiliteringsplats differentieras.</p> <p>För att öka likvärdigheten i staden bör alla stadsdelar upphöra med växelårdsbeslut och övergå till beslut om antal dagar. Ett förändrade arbets sätt med flexibelt bokningssystem för avlösningplatser, ska både effektivisera utnyttjande av platserna men också bättre tillgodose brukarna och närståendes behov.</p>
Ekologisk	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
Social	Förvaltningen har inte funnit några ytterligare aspekter än det lokalbehovsplanen tar upp utifrån denna dimension.
	7. Utredda alternativa mellanboendeformer
Ekonomisk	Förvaltningen har inte funnit några ytterligare aspekter än det lokalbehovsplanen tar upp utifrån denna dimension.
Ekologisk	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
Social	Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter utifrån denna dimension.
	8. Övrigt

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-08-27

Diarienummer N134-0646/20

Handläggare

Annika Strandberg, Eva Silow

Telefon:

E-post: fornamn.efternamn@forvaltning.goteborg.se

Remissvar på Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden Centrum tillstyrker förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid) och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget svar till resursnämnd Örgryte-Härlanda.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

En gemensam planering förutsätter att alla ställer sig bakom att förutsättningarna är hållbara och det krävs gemensamt accepterade spelregler. Stadsdelsnämndernas ansvar tar slut i och med ny nämndorganisation inrättas vid utgången av år 2020. Planen omfattar i huvudsak framtiden. Under planperioden 2020 – 2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Även om det prognosticerad utbyggnadsbehovet bedöms vara något lägre kommer det fortsatt ställas stora krav på tidig framförhållning och väl framarbetad strategi för att möta den förväntade behovsökningen av vård- och omsorgsboende. Det möjliga överskottet av platser under planperioden, även om det inte är kommunala platser, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renoveringar som kräver tomställande, där överskottet möjliggör evakuering i befintligt bestånd. För att kunna genomföra anpassningar av denna karaktär ställs höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras. En utmaning som stadsdelarna ser vid en valfrihetssituation handlar om det faktum att stadens vård- och omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning. Denna utmaning påverkas av lokalförvaltningens underhållsplan och deras prioriteringsordning, som idag inte beaktar attraktiviteten ur ett kundperspektiv.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver även det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt över staden. Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendalternativ.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utbyggnad av antalet platser i äldreomsorgen innebär ett omfattande investeringsbehov. Investeringarna hanteras i de ordinarie budgetberedningarna och beskrivs även i Stadens lokalförsörjningsplan. Både för producenter av äldreboendeplatser och för köpande förvaltningar är det viktigt att äldreboendestrukturen motsvarar behoven. Det är viktigt med samverkan för bästa ekonomiska hushållning ur ett hela Staden perspektiv, där en god förmedlingsprocess ger effektivisering.

Bedömning ur ekologisk dimension

Utökandet av antal platser genom byggande av nya hus kommer att innebära påverkan på miljön. Hur mycket är inte möjligt att säga förrän i samband med att husen projekteras. Staden har höga ambitioner när det gäller miljöriktigt byggande, som kommer att tillämpas när husen projekteras och byggs. Ramprogrammet, med dess inriktning att nya byggnader ska utformas till stöd för stadens klimatstrategi och miljöcertifieras.

Bedömning ur social dimension

Ett bra boende är en viktig del i goda livsvillkor. Hur boendet behöver vara utformat påverkas av vilken fas i livet den enskilde befinner sig i. En gemensam stadenövergripande äldreboendeplan och en gemensam förmedling av platser tillförsäkrar medborgarna i Göteborg en lika behandling när de beviljats en lägenhet i vård- och omsorgsboende. Det innebär att enskilda idag kan välja var i staden de önskar bo.

Tillgång till äldreomsorg anpassad efter individens behov underlättas genom en långsiktig planering och ett effektivt genomförande kan ge utrymme för en god verksamhet. En utbyggd äldreomsorg kan leda till ett minskat tryck på insatser från anhöriga vilket många gånger har störst betydelse för kvinnor, eftersom de oftare än män påverkas negativt av att utföra anhänginsatser. Kvinnor lever generellt sett längre än män vilket medför att det är fler kvinnor än män som får insatser inom äldreomsorgen. För att möjliggöra jämställda och jämlika lägenheter i vård- och omsorgsboende som är till för alla är det viktigt att ett normmedvetet perspektiv utifrån samtliga diskrimineringsgrunder finns med i planeringen. Äldreboendeplanen tar hänsyn till handlingsplaner för nationella minoritetsfrågor respektive finskt förvaltningsområde samt stadens plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor.

Samverkan

Information i förvaltningsövergripande samverkansgrupp sker på FSG 2020-09-16.

Bilagor

- I. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till Stadsdelsnämnd Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Ärendet innehåller förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid). Förslaget, som redovisas i bilagd plan, avses efter genomförd remiss till ett antal nämnder och kommunala bolag färdigställas genom beslut i resursnämnd Örgryte-Härlanda. Beslutet översänds därefter till kommunstyrelsen för information. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till stadsdelsnämnd Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Uppdraget genomfördes under 2017. Till grund för uppdraget ligger de ökade behoven av äldreomsorg till följd av att gruppen äldre väntas öka kraftigt. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

På uppdrag av Kommunfullmäktiga har Äldreboendesamordning Göteborg reviderat ”långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Resursnämnd Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni att remittera Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Remissen ska besvaras utifrån nedan områden.

- Planering för rätt volym - nutid, närtid och framtid
- Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
- Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)
- Hantering av identifierade målkonflikter
- Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
- Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
- Utredda alternativa mellanboendeformer
- Övrigt

Redogörelse

Med anledning av förändringar i processen för Stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numer kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid, närtid och framtid. Nutid (1-5 år) ska ses som ett åtagande för respektive nämnd. Närtid (6-10 år) ses som en inriktning. Perspektivet Framtid (11-20 år) handlar om att

beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender. Justeringar på stadsdelsnivå påverkar planen och därmed staden som helhet. Förändringar ska därför föregås av dialog mellan stadsdelsförvaltningarna och Äldreboendesamordning Göteborg.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyring. Därtill inrättar externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa fr o m 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. **Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid**

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.
- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
- Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, till exempel hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.

2. **Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov**

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020-2025 cirka 70 platser per år och från 2025-2040 cirka 80 platser per år.

3. **Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)**

Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter

4. **Hantering av identifierade målkonflikter**

Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.

- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende
- Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras
- Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering
- Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet t ex trygghetsboende eller annan inriktning
- Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.

5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**

Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.

- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.
- Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.

6. **Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen**

De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.

7. **Utreda alternativa mellanboendeformer**

Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende.

Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan

olika boendialternativ, t ex ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Förvaltningens bedömning

Stadsdelsförvaltningens ställer sig positiv till förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid).

Beslutet skickas

- Beslutet expedieras till resursnämnd Örgryte-Härlanda.

Babbs Edberg

Stadsdelsdirektör

Carin Bringestedt

Sektorchef Äldreomsorg
samt hälso- och sjukvård

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-08-18

Diarienummer N139-0604/20

Handläggare

Monika Malmberg

Telefon: 031-365 00 00

E-post: monika.malmberg@lundby.goteborg.se

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden Lundby

1. Stadsdelsnämnden Lundby tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid).
2. Stadsdelsnämnden Lundby översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget svar till resursnämnd Örgryte-Härlanda, senast den 2020-09-30.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Under planperioden 2020 – 2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är nödvändigt för att kunna möta den ökande andelen äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt. Det möjliga överskottet av platser under planperioden ger möjlighet till strukturella åtgärder och renoveringar som kräver tomställande.

En utmaning vid en valfrihetssituation handlar om att stadens vård- och omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning. Denna utmaning påverkas av lokalförvaltningens underhållsplan och deras prioriteringsordning, som idag inte beaktar attraktiviteten ur ett kundperspektiv.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt över staden.

Förvaltningen anser att lokalbehovsplanen en viktig förutsättning för att möta befolkningens behov av lägenheter i äldreboende och korttidsplatser.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Det är viktigt att produktion och behov av korttidsplatser och lägenhet i vård och omsorgsboende är i balans för att minska risk för negativ ekonomisk påverkan.

Renoveringar kräver tomställande men det förväntade överskottet av lägenheter möjliggör evakuering i befintligt bestånd och minskar de ekonomiska riskerna. Väl anpassade lokaler ger också bättre förutsättningar att driva en effektiv verksamhet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Utökandet av antal äldreboendelägenheter genom byggande av nya hus innebär påverkan på miljön genom till exempel risk för ökat antal transporter i samband med byggnation. Hur mycket är inte möjligt att säga förrän i samband med att husen projekteras. Staden har höga ambitioner när det gäller miljöriktigt byggande, som kommer att tillämpas när husen projekteras och byggs.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån barnperspektivet. Äldreboendepånen hänger ihop med handlingsplanerna för nationella minoritetsfrågor, finskt förvaltningsområde samt stadens plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor. Dessa frågor är viktiga och bör lyftas fram i den fysiska planeringen och tas hänsyn till i den fortsatta verksamhetsplaneringen. Tillgång till äldreomsorg anpassad efter individens behov underlättas genom en långsiktig planering. För att möjliggöra tillgång till lägenheter i äldreboende som är till för alla är det viktigt att ett normmedvetet perspektiv utifrån samtliga diskrimineringsgrunder finns med i planeringen.

Samverkan

Information om ärendet lämnas på förvaltningsgemensam samverkansgrupp 2020-09-17

Information om ärendet har skett i det lokala pensionärsrådet 2020-09-10

Information har skett i lokal samverkansgrupp 2020-09-10

Expedieras

Ärendet expedieras till resursnämnd Örgryte-Härlanda.

Bilaga

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Ärendet

Förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid) har skickats på remiss till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Remissen ska besvaras senast 2020-09-30

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Uppdraget genomfördes under 2017. Till grund för uppdraget ligger de ökade behoven av äldreomsorg till följd av att gruppen äldre väntas öka kraftigt. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

På uppdrag av Kommunfullmäktiga har Äldreboendesamordning Göteborg reviderat ”långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Resursnämnd Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni att remittera Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden.

Förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid) kommer efter genomförd remiss till nämnder och kommunala bolag färdigställas genom beslut i resursnämnd Örgryte-Härlanda. Beslutet översänds därefter till kommunstyrelsen för information. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Redogörelse

Med anledning av förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numer kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid (1–5 år), närtid (6–10 år) och framtid (11–20 år). Perspektivet närtid ses som en inriktning och perspektivet framtid handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender. Den nya förvaltningsorganisationen 2021 kommer att forma det fortsatta arbetet med planen.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyrning. Därtill inrättar externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa fr o m 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.
- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
- Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, till exempel hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.

2. Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020–2025 cirka 70 platser per år och från 2025–2040 cirka 80 platser per år.

3. Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24–35)

Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter

4. Hantering av identifierade målkonflikter

Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.

- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende
- Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras
- Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering

- Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet t ex trygghetsboende eller annan inriktning
 - Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.
5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**
Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.
- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.
 - Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.
6. **Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen**
De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.
7. **Utreda alternativa mellanboendeformer**
Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende. Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendialternativ, till exempel ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen ställer sig positiv till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (Nutid – närtid – framtid). Planen en viktig förutsättning för att möta befolkningens behov av lägenheter i äldreboende och korttidsplatser. Det är viktigt att kontinuerligt följa, utvärdera, revidera planen och på så sätt säkra att behoven tillgodoses på såväl lång som kort sikt.

Stadsdelsförvaltning Lundby

Rickard Vidlund

Katarina Meuller

Tf stadsdelsdirektör

Sektorschef

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2020-08-26
N135-0365/20

Sofie Brolin, Johan Ohlsson
Telefon: 031-365 00 00
E-post: forman.efternamn@majornalinne.goteborg.se

Svar på remiss om lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid).
2. Stadsdelsnämnden Majorna-Linné översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till resursnämnd Örgryte-Härlanda.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Nu aktuell plan gäller för perioden 2020–2040.

En gemensam planering förutsätter att alla ställer sig bakom att förutsättningarna är hållbara och det krävs gemensamt accepterade spelregler. Under planperioden 2020–2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Även om det prognosticerade utbyggnadsbehovet bedöms vara något lägre kommer det fortsatt ställas stora krav på tidig framförhållning och väl framarbetad strategi för att möta den förväntade behovsökningen av vård- och omsorgsboende. Det möjliga överskottet av platser under planperioden, även om det inte är kommunala platser, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renoveringar som kräver tomställande, där överskottet möjliggör evakuering i befintligt bestånd. För att kunna genomföra anpassningar av denna karaktär ställs höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras. En utmaning som stadsdelarna ser vid en valfrihetssituation handlar om det faktum att stadens vård- och omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning. Denna utmaning påverkas av lokalförvaltningens underhållsplan och deras prioriteringsordning, som idag inte beaktar attraktiviteten ur ett kundperspektiv.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver även det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt över staden. Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendalternativ.

Stadsdelsförvaltningen sammanfattar sin bedömning enligt bilaga 2.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Detaljerad bedömning av dimensionen finns under respektive avsnitt i bilaga 2.

Sammanfattningsvis ser förvaltningen att det är viktigt både för producenter av äldreboendeplatser och för köpande verksamheter att äldreboendestrukturen motsvarar behoven. Det är viktigt att samtliga parter samverkar för bästa ekonomiska hushållning ur ett hela-staden-perspektiv, där en god förmedlingsprocess ger effektivisering.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att gränsdragningar och ansvarsfördelning gällande finansiering behöver tydliggöras vid kommande strukturella förändringar. Målkonflikterna behöver hanteras för att undvika allt för stor ekonomiska påverkan för verksamheten exempelvis avseende kostnadsansvaret mellan verksamhet och lokalförvaltningen.

Ur ett ekonomiskt perspektiv är det viktigt att planera för hantering av tomgång för vissa boenden som kan komma att upplevas som mindre attraktiva vid ett införande av valfrihet. Detta också sett till val av vilka boenden som upprustas, och hur, då exempelvis utemiljö kan vara en viktig förutsättning för att boenden ska uppfattas som attraktivt att välja.

Bedömning ur ekologisk dimension

Vid byggnation av nya äldreboenden är det viktigt att ta hänsyn till stadens klimatstrategiska program och miljömål. Byggandet av nya hus kommer att innebära påverkan på miljön. Hur mycket är inte möjligt att säga förrän i samband med att husen projekteras. Staden har höga ambitioner när det gäller miljöriktigt byggande, som kommer att tillämpas när husen projekteras och byggs.

Bedömning ur social dimension

Enligt Göteborg Stads beslutade budget för 2020 ska äldre ha rätt till likvärdig service samt vård och omsorg av god kvalitet oavsett var man bor i staden. Genom en långsiktig samordnad planering av vård och omsorgsboende för äldre kan ett socialt hållbart och inkluderande samhälle uppnås. För en kvalitativ vård och omsorg är det av yttersta vikt för målgruppen att beakta evidens och kommande generationers behov. Detta kan göras genom att inkludera dem som ska komma att nyttja boendena exempelvis genom att ha ett användardrivet fokus inkluderat i beredningen.

Det är viktigt att inte begränsa valfriheten för de som väljer boenden. Den som beviljas äldreboende kan ha olika socioekonomiska förutsättningar, olika etnisk tillhörighet, olika religion eller annan trosuppfattning samt olika former av funktionsnedsättningar vilket är viktigt att beakta och ha med i arbetet vid processutveckling.

Samverkan

Information i lokal samverkansgrupp (LSG) den 8 september 2020.

Samråd med lokala pensionärsrådet den 10 september 2020.

Beslutet skickas till

Beslutet ska expedieras till Äldreboendesamordningen, SDN Örgryte-Härlanda

Bilagor

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)
2. Mall för förvaltningens bedömning

Ärendet

Stadsdelsnämnden har fått förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid) för yttrande. Svar ska lämnas senast den 30 september 2020.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Uppdraget genomfördes under 2017. Till grund för uppdraget ligger de ökade behoven av äldreomsorg till följd av att gruppen äldre väntas öka kraftigt. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020–2040.

På uppdrag av kommunfullmäktige har Äldreboendesamordning Göteborg reviderat ”långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Resursnämnd Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni att remittera Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Remissen ska besvaras utifrån nedan områden. Förvaltningens svar framgår av bilaga 2 (Mall för förvaltningens bedömning) och sammanfattas under rubrik Förvaltningens bedömning.

- Planering för rätt volym - nutid, närtid och framtid
- Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
- Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)
- Hantering av identifierade målkonflikter
- Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
- Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
- Utredda alternativa mellanboendeformer
- Övrigt

Förslaget avses efter genomförd remiss färdigställas genom beslut i resursnämnd Örgryte-Härlanda. Beslutet översänds därefter till kommunstyrelsen för information. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Redogörelse

Med anledning av förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numer kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid, närtid och framtid. Nutid (1–5 år) ska ses som ett åtagande för respektive stadsdelsnämnd. Närtid (6–10 år) ses som en inriktning. Perspektivet Framtid (11–20 år) handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender. Justeringar på stadsdelsnivå

påverkar planen och därmed staden som helhet. Förändringar ska därför föregås av dialog mellan stadsdelsförvaltningarna och Äldreboendesamordning Göteborg.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyring. Därtill inrättar externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa fr o m 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. **Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid**

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.
- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
- Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, t ex hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.

2. **Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov**

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020–2025 cirka 70 platser per år och från 2025–2040 cirka 80 platser per år.

3. **Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24–35)**

Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter.

4. **Hantering av identifierade målkonflikter**

Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.

- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende
- Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras
- Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering
- Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet, till exempel trygghetsboende eller annan inriktning
- Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.

5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**

Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.

- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.
- Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.

6. **Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen**

De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.

7. **Utreda alternativa mellanboendeformer**

Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende. Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendalternativ, till exempel ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga

överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att förslaget ska tillstyrkas med hänsynstagande till synpunkterna i bilaga 2. Där framgår att under planperioden 2020–2024 finns för stadsdelen ett generellt större behov än produktion av platser. De planerade anpassningarna under planperioden i form av strukturella åtgärder innefattande nyetablering genom inhyring av Silverkällan (100 platser) och avvecklingen av Lotsen (60 platser) innebär ett nettotillskott av 40 platser i produktion. Fastigheten för Lotsen bedöms ha sämre förutsättningar, översyn av att hitta ersättningsplatser samt avtal pågår, vilket är viktigt att beakta i fortsatt planering.

Stadsdelen ingår i område Centrum tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Centrum och Örgryte-Härlanda. Bedömningen är att området i sin helhet har en överproduktion av platser i förhållande till behov under planperioden. Söktrycket i planen visar att flertalet av stadsdelens boende vill bo kvar i stadsdelen och att en stor andel boende från övriga stadsdelar önskar boende i området Centrum. För staden som helhet uppskattas ett överskott av permanentplatser under planperioden.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att lokalbehovsplanen identifierat viktiga målkonflikter i planeringsarbetet och poängterar vikten av att dessa hanteras för en ändamålsenlig och kostnadseffektiv plan. Avseende underhåll av fastighet behöver ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen utredas vidare.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att det är viktigt att utreda hur framtidens äldreboende ska se ut och hur behoven för kommande generationer ska se ut. Under pandemin har det exempelvis blivit tydligt att vård- och omsorgsboende också behöver ha specifika utrymmen för hälso- och sjukvårdsinsatser.

Stadsdelsförvaltningen har korta ledtider i förhållande till andra stadsdelsförvaltningar och arbetar ständigt med att förbättra processerna. Förvaltningen ser att det finns vissa förbättringsförslag för processen, exempelvis hur urvalet görs utifrån behovet, kötiden och möjligheten att flytta in direkt.

Vidare konstaterar stadsdelsförvaltningen att det finns ett behov av nya boende, för personer där särskilt boende inte är att betrakta som rätt boendeform. Avslutningsvis delar stadsdelsförvaltningen bedömningen kring behovet av vidare utredning kring alternativa mellanboendeformer.

Babbs Edberg

Birgitta Thielen

Tf. Stadsdelsdirektör

Sektorchef Äldreomsorg samt hälso- och sjukvård

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-09-01

Diarienummer N140-0448/20

Handläggare

Cecilia Jaruta

Telefon: 031- 366 83 57

E-post: cecilia.jaruta@norrahisingen.goteborg.se

Renas Redha

Telefon: 031- 366 90 93

E-post: renas.redha@norrahisingen.goteborg.se

Remissvar Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Norra Hisingen tillstyrker förslaget till *Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020* under förutsättning att de synpunkter som framförs under rubrik *Förvaltningens bedömning* i tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2020 beaktas.
2. Stadsdelsnämnden Norra Hisingen översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget svar till stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni 2020 att remittera *Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020* till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Stadsdelsnämnden ska svara på remissen senast den 30 september.

Under planperioden 2020 – 2024 kommer det troligtvis att finnas ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt. Se bilaga *Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020*.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden Norra Hisingen tillstyrker förslaget till *Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020* med följande synpunkter om de områden som nämnden uppmanas att värdera planen utifrån: Förvaltningen bedömer att föreliggande lokalbehovsplan kan skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning i stadsdelen. Vidare menar förvaltningen att planen har identifierat viktiga målkonflikter. Avseende underhåll av fastigheter vill förvaltningen understryka att kostnadsansvaret mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas vidare. Förvaltningen vill dessutom belysa vikten av att se över och effektivisera förmedlings- och inflyttningsprocessen, i syfte att minska ledtiderna. Avslutningsvis anser förvaltningen att biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningens bedömning är att det är viktigt med tidig samverkan mellan samtliga parter för att säkerställa en hållbar ekonomi i bygg- och förhandlingsprocessen.

Förvaltningens bedömning att målkonflikterna behöver hanteras för att undvika stor ekonomisk påverkan för verksamheten exempelvis avseende kostnadsansvaret mellan verksamhet och Lokalförvaltningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Vid planering och byggnation av nya äldreboenden är det viktigt att ta hänsyn till Stadens Klimatstrategiska program och lokala, nationella samt internationella miljömål.

Bedömning ur social dimension

Enligt reglemente för Göteborgs stad stadsdelsnämnder ska nämnden utföra sitt uppdrag utifrån demokratiska grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Oavsett förutsättningar, bakgrund och var i kommunen man bor, ska människor bli värdigt bemötta och få en god och likvärdig service.

Samråd

Information till Norra Hisingens pensionärsråd den 3 september 2020.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 16 september.

Information i lokal samverkansgrupp (LSG) den 9 september 2020.

Bilagor

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Beslutet ska skickas till:

- Beslutet expedieras till stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda.

Ärendet

Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni 2020 att remittera *Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020* till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Stadsdelsnämnden ska svara på remissen senast den 30 september.

Beskrivning av ärendet

Äldreboendesamordningen har tagit fram ett förslag till reviderad ”långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni 2020 att remittera *Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020* till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Remissen ska besvaras utifrån nedanstående områden. Förvaltningens svar sammanfattas under rubrik *Förvaltningens bedömning*.

- Planering för rätt volym - nutid, närtid och framtid
- Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
- Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)
- Hantering av identifierade målkonflikter
- Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
- Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
- Utredda alternativa mellanboendeformer

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020

Med anledning av förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numer kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid, närtid och framtid. Nutid (1-5 år) ska ses som ett åtagande för respektive stadsdelsnämnd. Närtid (6-10 år) ses som en inriktning. Perspektivet Framtid (11-20 år) handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till cirka 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyrning. Därtill inrättas externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa från och med 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Förvaltningens bedömning

Nedan följer förvaltningens svar på remiss, utifrån ovanstående områden.

Planering för rätt volym, strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov samt förslag om strukturella åtgärder och anpassningar

Förvaltningen har lämnat ett samlat sifferunderlag inför färdighetsställande av Lokalbehovsplan till Äldreboendesamordningen. Förvaltningen har i underlaget bedömt framtida behov av äldreboendeplatser utifrån befolkningsprognos samt beskrivit produktionen av platser i stadsdelen. Befolkningsprognosen visar en ökning under åren 2020–2024 från 450 platser till 485 platser. Stadsdelsförvaltningen produktion av permanenta platser inklusive intraprenader är 416. De planerade nyetableringarna under planperioden 2020–2024 är inhyrning av Silvergruvans gata, vid Selma Lagerlöfs torg (100 lägenheter) och ett nytt äldreboende som ska ersätta Backahus äldreboende (56 lägenheter).

Avseende korttidsplatser producerar stadsdelsförvaltningen 23 platser i dagsläget men bedömningen är att det föreligger ett behov av 34 platser under planperioden 2020–2024.

Förvaltningen bedömer att föreliggande lokalbehovsplan kan skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning i stadsdelen.

Hantering av identifierade målkonflikter

Förvaltningen bedömer att lokalbehovsplanen har identifierat viktiga målkonflikter i planeringsarbetet och poängterar vikten av att dessa hanteras för en ändamålsenlig och kostnadseffektiv hantering. Hantering av identifierade målkonflikter ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Detta är särskilt viktigt i övergången till ny nämndorganisation. Avseende underhåll av fastigheter vill förvaltningen understryka att kostnadsansvaret mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas vidare.

Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet

Förvaltningen har inga synpunkter gällande denna rubrik.

Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen

De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare behöver ses över. År 2019 låg den genomsnittliga ledtiden för äldreboende i kommunal regi på 27,3 dygn. Motsvarande siffra för Norra Hisingens del var 29,2 dygn. För att komma i

nivå med ersättningsnivån behöver nuvarande stadsdelsnämnd och kommande äldrenämnd arbeta för att minska ledtiderna.

Utreda alternativa mellanboendeformer

Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende.

Mot bakgrund av ovanstående är förvaltningens samlade bedömning att stadsdelsnämnden tillstyrker förslag till *Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020*.

Camilla Blomqvist

Margareta Larsson

Stadsdelsdirektör

Tf. Sektorchef Äldreomsorg samt hälso- och sjukvård

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-08-26

Diarienummer N137-0274/20

Handläggare

Anneli Eriksson

Telefon: 031-366 10 84

E-post: anneli.eriksson@vastra.goteborg.se

Remissvar gällande Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Förslag till beslut

I SDN Västra Göteborg:

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid).
2. Stadsdelsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget svar till resursnämnd SDN Örgryte-Härlanda.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrag i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

En gemensam planering förutsätter att alla ställer sig bakom att förutsättningarna är hållbara och det krävs gemensamt accepterade spelregler. Under planperioden 2020 – 2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Även om det prognosticerad utbyggnadsbehovet bedöms vara något lägre kommer det fortsatt ställas stora krav på tidig framförhållning och väl framarbetad strategi för att möta den förväntade behovsökningen av vård- och omsorgsboende. Det möjliga överskottet av platser under planperioden, även om det inte är kommunala platser, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renoveringar som kräver tomställande, där överskottet möjliggör evakuering i befintligt bestånd. För att kunna genomföra anpassningar av denna karaktär ställs höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras. En utmaning som stadsdelarna ser vid en valfrihetssituation handlar om det faktum att stadens vård- och

omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning. Denna utmaning påverkas av lokalförvaltningens underhållsplan och deras prioriteringsordning, som idag inte beaktar attraktiviteten ur ett kundperspektiv.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver även det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt över staden. Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendialternativ.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Risker med tomgång inom äldreboendena behöver mötas med förmåga att anpassa lokaler till annan verksamhet som staden har behov av, ex trygghetsbostäder, studentlägenheter eller bostäder till andra målgrupper,

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Västra Göteborg har, enligt befolkningsprognos, en stadig ökning av äldre även under åren 2021 – 2024.

Samverkan

Information till FSG 2020-09-15

Information till pensionärsråd via mail/brev under oktober.

Bilagor

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Ärendet innehåller förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid). Förslaget, som redovisas i bilagd plan, avses efter genomförd remiss till ett antal nämnder och kommunala bolag färdigställas genom beslut i resursnämnd Örgryte-Härlanda. Beslutet översänds därefter till kommunstyrelsen för information. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Uppdraget genomfördes under 2017. Till grund för uppdraget ligger de ökade behoven av äldreomsorg till följd av att gruppen äldre väntas öka kraftigt. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

På uppdrag av Kommunfullmäktiga har Äldreboendesamordning Göteborg reviderat ”långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Resursnämnd Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni att remittera Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Remissen ska besvaras utifrån nedan områden och sammanfattas under rubrik förvaltningens bedömning.

- Planering för rätt volym - nutid, närtid och framtid
- Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
- Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)
- Hantering av identifierade målkonflikter
- Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
- Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
- Utreda alternativa mellanboendeformer
- Övrigt

Redogörelse

Med anledning av förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numer kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid, närtid och framtid. Nutid (1-5 år) ska ses som ett åtagande för respektive stadsdelsnämnd. Närtid (6-10 år) ses som en inriktning. Perspektivet Framtid (11-20 år)

handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender. Justeringar på stadsdelsnivå påverkar planen och därmed staden som helhet. Förändringar ska därför föregås av dialog mellan stadsdelsförvaltningarna och Äldreboendesamordning Göteborg.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyrning. Därtill inrättas externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa från 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.
- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
- Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, t ex hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.

2. Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020-2025 cirka 70 platser per år och från 2025-2040 cirka 80 platser per år.

3. **Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke "Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid", sid 24-35)**

Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter

4. **Hantering av identifierade målkonflikter**

Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.

- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende
- Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras
- Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering
- Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet t ex trygghetsboende eller annan inriktning
- Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.

5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**

Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.

- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.
- Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.

6. **Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen**

De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.

7. **Utreda alternativa mellanboendeformer**

Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende. Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan

olika boendialternativ, t ex ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Förvaltningens bedömning

Ett omfattande arbete har gjorts i stadsdelen med att ta fram underlag till föreslagen lokalbehovsplan i samarbete med äldreboendesamordningen. Förvaltningen bedömer att föreslagen lokalbehovsplan har tagit hänsyn till inlämnat underlag uppfyller de behov av lokaler som beskrivits.

De föreslagna strategierna bedöms motsvara och säkerställa Västra Göteborgs behov av äldreboendeplatser. Västra Göteborg har, enligt befolkningsprognos, en stadig ökning av äldre även under åren 2021 – 2024.

Risker med tomgång inom äldreboenden behöver mötas med förmåga att anpassa lokaler till annan verksamhet som staden har behov av, ex trygghetsbostäder, studentlägenheter eller bostäder till andra målgrupper.

I den del som avser korttidsplatser ser förvaltningen ett behov av att föreslagen omställning påbörjas snarast. Toftaåsens som är stadens största korttidsverksamhet är idag i behov av omfattande renoveringar, alternativ ersättas med nybyggnation. Den i utredningen beskrivna planen för korttidsverksamheten innebär omställning och omflyttning av platser på flera hus vilket får en direkt påverkan på planeringen för Toftaåsen.

Beslutet skickas

- Beslutet expedieras till resursnämnd Örgryte-Härlanda.

Christina Alvelin
Stadsdelsdirektör

Annelie Snis
Sektorchef

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-08-27

Diarienummer N138-0384/20

Handläggare

Petra Matsson, Maria Stenmark och Kristin Karlsson

Telefon: 031-365 00 00

E-post: fornamn.efternamn@orgryteharlanda.goteborg.se

Remissvar gällande Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid).
2. Stadsdelsnämnden översänder, senast den 30 september 2020, förvaltningens tjänsteutlåtande som eget svar till resursnämnd Örgryte-Härlanda.
3. Stadsdelsnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

En gemensam planering förutsätter att alla ställer sig bakom att förutsättningarna är hållbara och det krävs gemensamt accepterade spelregler. Under planperioden 2020 – 2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Även om det prognosticerad utbyggnadsbehovet bedöms vara något lägre kommer det fortsatt ställas stora krav på tidig framförhållning och väl framarbetad strategi för att möta den förväntade behovsökningen av vård- och omsorgsboende. Det möjliga överskottet av platser under planperioden, även om det inte är kommunala platser, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renoveringar som kräver tomställande, där överskottet möjliggör evakuering i befintligt bestånd. För att kunna genomföra anpassningar av denna karaktär ställs höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras. En utmaning som stadsdelarna ser vid en valfrihetssituation handlar om det faktum att stadens vård- och omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning.

Denna utmaning påverkas av lokalförvaltningens underhållsplan och deras prioriteringsordning, som idag inte beaktar attraktiviteten ur ett kundperspektiv.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver även det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt över staden. Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendialternativ.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

Dimensionerna finns belysta i Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (Nutid-närtid-framtid).

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp 2020-09-15.

Bilagor

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)
2. Mall för förvaltningens bedömning

Ärendet

Kommunfullmäktige uppdrag i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Ärendet innehåller förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid). Förslaget, som redovisas i bilagd plan, avses efter genomförd remiss till ett antal nämnder och kommunala bolag färdigställas genom beslut i resursnämnd Örgryte-Härlanda. Beslutet översänds därefter till kommunstyrelsen för information. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrag i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Uppdraget genomfördes under 2017. Till grund för uppdraget ligger de ökade behoven av äldreomsorg till följd av att gruppen äldre väntas öka kraftigt. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

På uppdrag av Kommunfullmäktiga har Äldreboendesamordning Göteborg reviderat ”långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Resursnämnd Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni att remittera Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Remissen ska besvaras utifrån nedan områden. Förvaltningens svar framgår av bilaga 2 (Mall för förvaltningens bedömning) och sammanfattas under rubrik Förvaltningens bedömning.

- Planering för rätt volym - nutid, närtid och framtid
- Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
- Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)
- Hantering av identifierade målkonflikter
- Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
- Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
- Utredda alternativa mellanboendeformer
- Övrigt

Redogörelse

Med anledning av förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numera kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid, närtid och framtid. Nutid (1-5 år) ska ses som ett åtagande för respektive

stadsdelsnämnd. Närtid (6-10 år) ses som en inriktning. Perspektivet Framtid (11-20 år) handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender. Justeringar på stadsdelsnivå påverkar planen och därmed staden som helhet. Förändringar ska därför föregås av dialog mellan stadsdelsförvaltningarna och Äldreboendesamordning Göteborg.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyring. Därtill inrättas externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa fr o m 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. **Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid**

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.
- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
- Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, t ex hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.

2. **Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov**

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020-2025 cirka 70 platser per år och från 2025-2040 cirka 80 platser per år.

3. **Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)**

Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter

4. **Hantering av identifierade målkonflikter**

Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.

- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende
- Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras
- Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering
- Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet t ex trygghetsboende eller annan inriktning
- Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.

5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**

Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.

- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.
- Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.

6. **Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen**

De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.

7. **Utreda alternativa mellanboendeformer**

Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende.

Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan

olika boendialternativ, t ex ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Förvaltningens bedömning

1. Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid

Stadsdelsförvaltningen bedömer att det är viktigt att antal platser anpassas efter efterfrågan så att tillgängliga resurser används optimalt. Den geografiska planeringen bör utgå från invånarnas önskemål.

2. Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov

Stadsdelsförvaltningen är positiva till utveckling av förslaget om biståndsbedömt trygghetsboende.

3. Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)

Stadsdelsförvaltningen anser att enheter med ogynnsamma förutsättningar bör avvecklas så som Svartedalsgatan 11 och 13.

4. Hantering av identifierade målkonflikter

Stadsdelsförvaltningen instämmer med Lokalbehovsplanens synpunkter och vill särskilt betona att det krävs höga krav på god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

5. Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet

Stadsdelsförvaltningen instämmer med Lokalbehovsplanens synpunkter. Det behöver skapas förutsättning så att lokaler och utemiljö på ett ändamålsenligt sätt stödjer Göteborgs Stads budget 2020 gällande rätten till likvärdig service, vård och omsorg och god kvalitet oavsett var i staden man bor.

6. Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen

Stadsdelsförvaltningen anser att det är viktigt att processen effektiviseras och utvecklas för att kunna balansera den enskildes önskemål i relation till ekonomiska förutsättningar.

7. Utredda alternativa mellanboendeformer

Stadsdelsförvaltningen är positiva till att utveckla alternativa boendeformer som är biståndsbedömda.

Beslutet skickas

- Beslutet expedieras till resursnämnd Örgryte-Härlanda.

Maria Stenmark

Petra Matsson

TF sektorschef ÄO-HS

TF sektorschef ÄO-HS

Sergio Garay

Stadsdelsdirektör

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-09-01

Diarienummer N133-0421/20

Handläggare

Annelie Johansson, Anna Ström

Telefon: 031-365 69 69, 365 50 52

E-post:

annelie.2.johansson@orgryteharlanda.goteborg.se,anna.strom@orgryteharlanda.goteborg.se

Remissvar - Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid).
2. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget svar till resursnämnd Örgryte-Härlanda, senast den 30 september 2020.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram "en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser". I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

En gemensam planering förutsätter att alla ställer sig bakom att förutsättningarna är hållbara och det krävs gemensamt accepterade spelregler. Under planperioden 2020 – 2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Även om det prognosticerade utbyggnadsbehovet bedöms vara något lägre kommer det fortsatt ställas stora krav på tidig framförhållning och väl framarbetad strategi för att möta den förväntade behovsökningen av vård- och omsorgsboende. Det möjliga överskottet av platser under planperioden, även om det inte är kommunala platser, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renoveringar som kräver tomställande, där överskottet möjliggör evakuering i befintligt bestånd. För att kunna genomföra anpassningar av denna karaktär ställs höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras. En utmaning som stadsdelarna ser vid en valfrihetssituation handlar om det faktum att stadens vård- och omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning. Denna utmaning påverkas av lokalförvaltningens underhållsplan och deras prioriteringsordning, som idag inte beaktar attraktiviteten ur ett kundperspektiv.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver även det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt över staden. Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendialternativ.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För att säkerställa god kvalitet på stadsdelens äldreboenden för både boende och medarbetare, bedöms vissa ekonomiska åtgärder i form av renovering, behöva vidtas under kommande år. Följande bedömning gjordes inför äldreboendeplaneringen 2020-2024 (bedömningen kvarstår, enligt nedan):

- Morängatans äldreboende - Se över förutsättningar för att bedriva vård- och omsorgsboende på Morängatans äldreboende. Morängatan är från början ett servicehus och byggt utifrån de behoven, dvs mest lämplig för somatisk inriktning och/eller korttid. För att erbjuda goda förutsättningar för samtliga aktuella målgrupper krävs att lokalerna anpassas.
- Dicksons hus – Hus A och B totalrenoveras. Hus C är i fortsatt behov av renovering.
- Bagaregårdens äldreboende är i behov av underhåll/ renovering.
- Kaggeleds äldreboende är i behov av underhåll/ renovering.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Samverkan

Ej aktuellt.

Ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Ärendet innehåller förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid). Förslaget, som redovisas i bilagd plan, avses efter genomförd remiss till ett antal nämnder och kommunala bolag färdigställas genom beslut i resursnämnd Örgryte-Härlanda. Beslutet översänds därefter till kommunstyrelsen för information. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Uppdraget genomfördes under 2017. Till grund för uppdraget ligger de ökade behoven av äldreomsorg till följd av att gruppen äldre väntas öka kraftigt. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

På uppdrag av Kommunfullmäktiga har Äldreboendesamordning Göteborg reviderat ”långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Resursnämnd Örgryte-Härlanda beslutade den 25 juni att remittera Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Remissen ska besvaras utifrån nedan områden. Förvaltningens svar framgår av bilaga 2 (Mall för förvaltningens bedömning) och sammanfattas under rubrik Förvaltningens bedömning.

- Planering för rätt volym - nutid, närtid och framtid
- Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
- Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)
- Hantering av identifierade målkonflikter
- Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
- Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
- Utredda alternativa mellanboendeformer
- Övrigt

Redogörelse

Med anledning av förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numer kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid, närtid och framtid. Nutid (1-5 år) ska ses som ett åtagande för respektive

stadsdelsnämnd. Närtid (6-10 år) ses som en inriktning. Perspektivet Framtid (11-20 år) handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender. Justeringar på stadsdelsnivå påverkar planen och därmed staden som helhet. Förändringar ska därför föregås av dialog mellan stadsdelsförvaltningarna och Äldreboendesamordning Göteborg.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyrning. Därtill inrättas externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa fr o m 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. **Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid**

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.
- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
- Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, t ex hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.

2. **Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov**

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020-2025 cirka 70 platser per år och från 2025-2040 cirka 80 platser per år.

3. **Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke ”Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid”, sid 24-35)**

Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter

4. **Hantering av identifierade målkonflikter**

Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.

- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende
- Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras
- Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering
- Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet t ex trygghetsboende eller annan inriktning
- Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.

5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**

Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.

- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.
- Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.

6. **Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen**

De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.

7. **Utreda alternativa mellanboendeformer**

Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende. Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan

olika boendialternativ, t ex ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att vissa av stadsdelens äldreboenden behöver genomgå renoveringar och anpassningar för att säkerställa kvaliteten för boende och medarbetare. Renoveringarna avser främst Morängatan, Dicksons hus, Bagaregården och Kaggeleds äldreboende.

Beslutet skickas

- Beslutet expedieras till resursnämnd Örgryte-Härlanda.

Annika Ljungh
Tf Stadsdelsdirektör

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-08-12

Diarienummer N132-0647/20

Handläggare

Inger Börmark

Telefon: 031-365 38 60

E-post: inger.bormark@ostra.goteborg.se

Remissvar Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden Östra Göteborg tillstyrker, med hänsynstagande till synpunkterna i förvaltningens tjänsteutlåtande, förslaget till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid).
2. Stadsdelsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget svar till resursnämnd Örgryte-Härlanda, senast den 30 september 2020.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram "en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser". I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Ärendet innehåller förslag till Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid). Förslaget, som redovisas i bilagd plan, avses efter genomförd remiss till samtliga stadsdelsnämnder, lokalnämnden och fastighetsnämnden färdigställas genom beslut i resursnämnd Örgryte-Härlanda. Beslutet översänds därefter till kommunstyrelsen för information. Planen har tagits fram inom enheten för Äldreboendesamordning Göteborg, resursnämnd Örgryte-Härlanda, i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar. Remissen skall besvaras utifrån nedanstående områden:

- Planering för rätt volym - nutid, närtid och framtid
- Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
- Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke "Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid", sid 24-35)
- Hantering av identifierade målkonflikter
- Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
- Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
- Utredda alternativa mellanboendeformer
- Övrigt

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

En gemensam planering förutsätter att alla ställer sig bakom att förutsättningarna är hållbara och det krävs gemensamt accepterade spelregler. Under planperioden 2020 – 2024 är det en samlad bedömning att det kommer finnas möjlighet till ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård- och omsorgsboende. Detta möjliga tillfälliga överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Även om det prognosticerad utbyggnadsbehovet bedöms vara något lägre kommer det fortsatt ställas stora krav på tidig framförhållning och väl framarbetad strategi för att möta den förväntade behovsökningen av vård- och omsorgsboende. Det möjliga överskottet av platser under planperioden, även om det inte är kommunala platser, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renoveringar som kräver tomställande, där överskottet möjliggör evakuering i befintligt bestånd. För att kunna genomföra anpassningar av denna karaktär ställs höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder.

Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras. En utmaning som stadsdelarna ser vid en valfrihetssituation handlar om det faktum att stadens vård- och omsorgsboenden har stora skillnader i standard och flertalet är i behov av upprustning. Denna utmaning påverkas av lokalförvaltningens underhållsplan och deras prioriteringsordning, som idag inte beaktar attraktiviteten ur ett kundperspektiv.

För att möta befolkningsutvecklingen behöver även det interna arbetet med att effektivisera processer vid förmedling samt in- och utflyttning förbättras och bli mer likvärdigt över staden. Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendalternativ.

Bakgrund

Med anledning av förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre följa samma struktur, det innebär att den tidigare äldreboendeplan som hade en planperiod på fyra år, numer kommer ha ett långsiktigt perspektiv. Därmed integreras den kortsiktiga äldreboendeplanen med långsiktig plan för fler äldreboendelägenheter till en plan vid namn Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre.

Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre tar hänsyn till följande perspektiv, nutid, närtid och framtid. Nutid (1-5 år) ska ses som ett åtagande för respektive stadsdelsnämnd. Närtid (6-10 år) ses som en inriktning. Perspektivet Framtid (11-20 år) handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender. Justeringar på stadsdelsnivå påverkar planen och därmed staden som helhet. Förändringar ska därför föregås av dialog mellan stadsdelsförvaltningarna och Äldreboendesamordning Göteborg.

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboende fram till och med 2040 med en kontinuerlig uppföljning och revidering av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden. Föregående plan föreslog att ett vård- och omsorgsboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebär 21 vård- och omsorgsboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyring. Därtill inrättas externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa fr o m 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Mot beskriven bakgrund sammanfattas behov och rekommendationer enligt nedan.

1. **Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid**

Skapa balans mellan befolkning/behov och produktion kopplat till söktryck, geografi och inriktning

- Ett möjligt tillfälligt överskott är en nödvändighet för att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa under 2025 och framåt.
- Kunskap om var och hur äldre vill bo behöver öka.
- Hänsynstagande utifrån stadsplanering och social hållbarhet, t ex hur kommunal service påverkar trygghet och stabilitet i socioekonomiskt svaga områden. Den ekonomiska ersättningsmodellen bör därför beakta perspektivet social hållbarhet genom att utjämna skillnader.

2. **Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov**

Prognos för utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet kan konstateras vara något lägre än tidigare beräknat. Från 2020-2025 cirka 70 platser per år och från 2025-2040 cirka 80 platser per år.

3. **Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke "Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid", sid 24-35)**

Denna typ av åtgärder kräver samlade beslut från stadens verksamheter

4. **Hantering av identifierade målkonflikter**

Ställer höga krav på en god samverkan mellan berörda förvaltningar och dess nämnder. Målkonflikter behöver synliggöras, analyseras och hanteras.

- Former för att avveckla enheter med sämre förutsättningar behöver ses över avseende finansiering för lokaler som inte längre nyttjas som vård- och omsorgsboende
 - Processen från att ett identifierat behov av omställning uppstår till att omställningen genomförs behöver klargöras och effektiviseras
 - Regelverk vid evakuering inom befintligt bestånd vid behov av tomställande inför renovering
 - Överväga om fastigheter tillåter en annan verksamhet till exempel trygghetsboende eller annan inriktning
 - Underhåll av fastighet behöver beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv, där ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.
5. **Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet**
Konkurrenssituation gällande vård- och omsorgsboendens attraktivitet kopplat till ändamålsenlig och hälsofrämjande miljö.
- För att ta vara på möjligheten avseende upprustning samt kvalitetshöjning ur attraktivitetssynpunkt, som ges under planperioden och innan den förväntade befolkningsökningen (2025), krävs inventering utifrån vald standard för att på så sätt kunna beräkna behov av tillskjutande av medel och resurser.
 - Det är viktigt att ta fram en tydlig idé avseende utformning gällande stadens vård- och omsorgsboende med koppling till evidens inom området.
6. **Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen**
De interna ledtiderna mellan myndighet, Äldreboendesamordning och utförare är viktiga att se över men får på intet sätt inskränka den enskildes rätt och möjligheter kopplat till valfrihetssituationen. Här krävs tydliga konkreta mål för vad valfrihet innebär.
7. **Utreda alternativa mellanboendeformer**
Biståndsbedömt trygghetsboende kan behöva utredas vidare bland annat utifrån att fånga upp personer vars behov inte kan tillgodoses via trygghetsboende i ordinärt bostadsbestånd men heller inte kan beviljas vård- och omsorgsboende. Utredning behöver även ske ur ett ekonomiskt perspektiv med jämförelse mellan olika boendevalternativ, till exempel ordinärt boende med hemtjänst, biståndsbedömt trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Det tillfälliga överskottet av platser i vård- och omsorgsboende ger möjlighet till en sådan omställning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Redovisas utifrån behov och rekommendationer enligt bifogad mall.

Bedömning ur ekologisk dimension

Redovisas utifrån behov och rekommendationer enligt bifogad mall.

Bedömning ur social dimension

Redovisas utifrån behov och rekommendationer enligt bifogad mall.

Förvaltningens bedömning

Stadsdelsförvaltningen ser det som positivt att planen tar hänsyn till att Vardaga nyetablerar ett nytt vård-och omsorgsboende vid Kvibergs ängar. I de föregående planerna har utbyggnadsbehovet varit cirka 100 lägenheter per år i Göteborg. I planen prognostiseras cirka 70 lägenheter per år de första fem åren, vilket förvaltningen tycker är rimligt. Att senarelägga Utby vård-och omsorgsboende är helt i linje med detta.

Område Nordost har från 2025 en överproduktion av lägenheter och ett införande av LOV (Lagen om valfrihetssystem) förutsätter ett överskott av tillgängliga lägenheter för att främja individens valfrihet. Ett överskott av tomma lägenheter kommer dock att öka kostnaderna för driften inom vård-och omsorgsboende.

Planen föreslår att i ett senare skede omställa 40 lägenheter vid Fjällbo park vård-och omsorgsboende till trygghetsboende eller bostäder med särskild service. Det passar husets utformning och blir ett bra ekonomiskt alternativ.

Förvaltningen lyfter vikten av hänsyn till individens val när det kommer till var denne vill bo och detta görs i planen genom att man tittar på var söktrycket är störst. Förvaltningen ser även ett behov av att det finns vård-och omsorgsboenden i de olika kärnområdena i Nordost.

Genom att samla alla vård-och omsorgsboenden vid årsskiftet under en avdelning kommer kunskap och kompetens att vara samlat. Detta kommer att underlätta samarbetet med andra parter. Planen lyfter fram att det behövs en tydlig idé och riktning för stadens vård- och omsorgsboenden och det bedömer stadsdelsförvaltningen vara positivt. Stadsdelsförvaltningen påtalar att vid planeringen av vård -och omsorgsmiljö måste hänsyn tas till både att det är individens egen bostad och medarbetarens arbetsplats. Förvaltningen framhåller att arbetet med processerna runt in och utflytt samt fördelningen av lägenheter ska ta hänsyn till individens rätt att tacka nej, och inte heller inskränka dennes rättigheter.

Förvaltningen påtalar behovet av att använda hållbara och smarta material när man renoverar och bygger nya vård -och omsorgsboenden. En samordnad plan för alla vård-och omsorgsboenden i Göteborgs stad med avsatta medel för kontinuerligt underhåll och en inventering varje år av renoveringsbehov gör att man kan planera långsiktigt och alla boenden fortsätter att vara attraktiva för målgruppen.

Samråd

Information på Pensionärsrådet 16 september 2020.

Samverkan

Information på Lokal samverkansgrupp (LSG) 8 september 2020.

Stadsdelsförvaltning Östra Göteborg

Gitte Caous
Stadsdelsdirektör

Inger Börmark
Sektorschef

Bilagor

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020
2. Förvaltningens bedömning utifrån dimensioner

Förvaltningens bedömning utifrån dimensioner

Dimension	Behov och rekommendationer
	1. Planering för rätt volym – nutid, närtid och framtid
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen bedömer att planen tar hänsyn till att Vardaga nyetablerar ett nytt vård-och omsorgsboende vid Kvibergs ängar, med planerad inflytt april 2021. Utby vård-och omsorgsboende är senarelagt till 2025.
Ekologisk	Vardagas fastighet kommer att ha ett tydligt hållbarhetsfokus med solceller och miljövänliga byggnadsmaterial.
Social	Det gynnar individens valfrihet och möjlighet att bo kvar i sin närmiljö när det finns vård-och omsorgsboende i de olika kärnområdena.
	2. Strategier för att möta förväntat utbyggnadsbehov
Ekonomisk	I de föregående planerna har utbyggnadsbehovet varit cirka 100 lägenheter per år i Göteborg. Nu prognostiseras cirka 70 lägenheter per år de första fem åren, vilket förefaller vara rimligt.
Ekologisk	Vid varje nytt vård-och omsorgsboende skall det vara hållbara materialval.
Social	Planen påvisar på ett tydligt sätt var i Göteborg stad det är högst söktryck och hänsyn tas till detta i lokalbehovsplanen.
	3. Förslag om strukturella åtgärder och anpassningar (som tas upp enligt plan i stycke "Planering för rätt volym i perspektivet nu- och närtid", sid 24-35)
Ekonomisk	Det är viktigt att kontinuerligt renovera de äldre vård-och omsorgsboendena för att de ska vara attraktiva för målgruppen. Ett överskott av lägenheter medför fördyrande tomgångskostnader.
Ekologisk	Vid varje renovering av befintligt vård-och omsorgsboende skall det vara hållbara och smarta materialval.
Social	Område Nordost har från 2025 en överproduktion av lägenheter och ett införande av LOV (Lagen om valfrihetssystem) förutsätter ett överskott av tillgängliga lägenheter för att främja individens valfrihet.
	4. Hantering av identifierade målkonflikter
Ekonomisk	Samverkan mellan olika förvaltningar kommer att underlättas då äldre samt hälso-och sjukvård kommer att samordnas i en förvaltning januari 2021.
Ekologisk	Det kommer att bli lättare att få en helhet i och med den nya förvaltningen, planeringen kommer att bli för hela Göteborg istället för 10 olika delar.
Social	Se ovan.
	5. Förutsättningar för att uppnå en vård- och omsorgsmiljö av god kvalitet
Ekonomisk	Det kostar pengar att rusta upp vård-och omsorgsboende och det ska finnas med i den årliga planeringen av underhåll.
Ekologisk	Det är viktigt att hänsyn tas till placering av vård-och omsorgsboenden med närhet till kollektivtrafik utifrån stadens klimatmål.

Bilaga 2

Social	Genom att samla alla vård-och omsorgsboenden vid årsskiftet under en avdelning kommer kunskap och kompetens att vara samlat. Planen lyfter fram att det behövs en tydlig idé och riktning för stadens vård- och omsorgsboenden och det bedömer stadsdelsförvaltningen vara positivt. Stadsdelsförvaltningen påtalar att vid planeringen av vård -och omsorgsmiljö måste hänsyn tas till både att det är individens egen bostad och medarbetarens arbetsplats.
	6. Effektivisering av processer som är till gagn för målgruppen
Ekonomisk	Stadsdelsförvaltningen bedömer att planen lyfter fram de processer som behöver effektiviseras.
Ekologisk	Stadsdelsförvaltningen har inte funnit några aspekter på frågan utifrån denna dimension
Social	Arbetet med processerna ska ta hänsyn till individens rätt att tacka nej, och inte heller inskränka dennes rättigheter.
	7. Utredda alternativa mellanboendeformer
Ekonomisk	Planen föreslår att i ett senare skede omställa 40 lägenheter vid Fjällbo park vård- och omsorgsboende till trygghetsboende eller bostäder med särskild service. Det passar husets utformning och blir ett bra ekonomiskt alternativ.
Ekologisk	De 40 lägenheterna i Fjällbo park är lätta att även ställa om till studentlägenheter eller ordinära lägenheter.
Social	Stadsdelsförvaltningen ser positivt på alternativa mellanboendeformer för att fler individer får ett boende som möter deras individuella behov.
	8. Övrigt

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-09-21

Diarienummer 4054/20

Handläggare

Nina Skoger

Telefon: 368 11 77

E-post: fornamn.efternamn@forvaltning.goteborg.se

Remissyttrande lokalbehovsplan för vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (Nutid-närtid-framtid)

Förslag till beslut

I Fastighetsnämnden

1. Som yttrande över Göteborg Stad Örgryte Härlandas ”Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (Nutid-närtid-framtid)” översändes detta tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram ”en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser”. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040 och omfattar nutid, närtid och framtid. Förvaltningen har remitterats planen för yttrande. Den nu aktuella prognosen från 2020 avseende utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet bedöms lägre än prognosen som gavs 2015. Vid prognosen 2015 bedömdes behov av 100 lägenheter årligen, den nya prognosen anger 70 st årligen fram till 2025 och därefter 85 st årligen fram till 2040. Under planperioden 2020-2024 är bedömningen att det kan finnas ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård och omsorgsboende, då inkluderat såväl egen regi, externa platser som inhyrningar. Det tillfälliga överskottet bedöms ebba ut kring 2025-2030. Fastighetskontoret delar uppfattningen att flera samverkande insatser rörande ägande och förvaltning kan behövas för att nå behovstäckning på längre sikt. Kontoret vill även framhålla att behovet av just *fler* äldreboendeplatser samspelar med andra åtgärder för att öka kvarboende i befintligt boende. Kontoret bidrar till detta genom bostadsanpassningar och subventioner för trygghetsboenden och vill även framhålla att universell utformning – att redan i planeringen väga in tillgänglighet och delaktighet – är faktorer som påverkar behovet av fler och nya äldreboendeplatser.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen/bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen/bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Remissen som helhet beaktar de äldres boendesituation och syftar till att synliggöra det särskilda lokalbehov som dessa grupper har. Stadens samlade förmåga att säkerställa dessa behov genom olika insatser är central för att de skall ha ett värdigt och rättmätigt liv.

Samverkan

Ärendet föranleder ingen facklig samverkan.

Bilagor

1. Remisshandlingar Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Protokoll

Expedieras till resursnämnden Örgryte Härlanda

Ärendet

Göteborg Stad Örgryte Härlanda har som resursnämnd översänt "*Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (Nutid-närtid-framtid)*" för fastighetsnämndens yttrande.

Remissyttrande skall avges senast 30 september till Örgryte-Härlanda, resursnämnd för boendeplanering äldreomsorg.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrag i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram "en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser". Uppdraget genomfördes under 2017. Till grund för uppdraget ligger de ökade behoven av äldreomsorg till följd av att gruppen äldre väntas öka kraftigt. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040 och omfattar nutid, närtid och framtid för att bättre synka med hur den övergripande lokalförsörjningsplanen utformas.

Nu remitterad lokalbehovsplan avser den del av äldres boende som avser särskilt boende (även kallat vård och omsorgsboende) enligt 5 kap 5§ socialtjänstlagen.

Behov som identifierats i den nu aktuella planen tas upp i och realiserar genom stadens samlade lokalförsörjningsplan som, fullt utvecklad, avser att ge en mer heltäckande bild av stadens samlade lokalbehov.

Den nu aktuella prognosen från 2020 avseende utbyggnadsbehovet i det långsiktiga perspektivet bedöms lägre än prognosen som gavs 2015. Vid prognosen 2015 bedömdes behov av 100 lägenheter årligen, den nya prognosen anger 70 st fram till 2025 och därefter 85 st fram till 2040.

Under planperioden 2020-2024 är det Örgryte-Härlandas samlade bedömning att det kan finnas ett tillfälligt överskott av permanentlägenheter i vård och omsorgsboende, då inkluderat såväl egen regi, externa platser som inhyrningar. Överskott ses möjligt genom nyetableringar i såväl extern som egen regi. Under inledningen av 2020 bedöms fördelningen vara 80% egen regi och 20 % extern leverantör för att i slutet av perioden vid 2024 vara ca 70% egen regi och ca 30% extern leverantör.

Det tillfälliga överskottet på platser ger möjlighet till strukturella åtgärder och renoveringar som kräver tomställande. Prognosen för det tillfälliga överskottet är beroende av flera faktorer och kan komma att justeras men indikerar för 2022 mellan +154 till + 163 platser, när strukturella anpassningar som renovering och omställning inom befintligt bestånd samt avveckling av enheter med mindre bra förutsättningar beaktas.

Ett planeringsmässigt överskott på platser är efterfrågat av lokalsekretariatet.

Närtid och framtid (6-20 år framåt)

Det tillfälliga överskottet bedöms ebba ut kring 2025-2030.

Planen anger att flera samverkande faktorer såsom stadens eget ägande, inhyrning, slutande av ramavtal och LOV kan vara en del i strategin för behovstäckning framöver.

Utredningar med beröring

I kommunfullmäktiges budget 2019 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att förbereda för införandet av LOV (lagen om valfrihetssystem) inom vård-och omsorgsboende.

Utredning pågår.

Förvaltningens bedömning

Behovet av äldreboendeplatser påverkas av en rad samverkande faktorer som exempelvis demografisk utveckling, välfärdsteknologi, sjukvård, tillgång till övrig vård och omsorg och befintligt bostadsbestånd.

Fastighetsnämnden har utifrån reglementet ansvar för stadens planering av bostadsförsörjning. Konkret innebär detta att nämnden skapar förutsättningar för att alla göteborgare får tillgång till goda bostäder. Arbetet innebär att såväl säkra bostadsvolymer i nyproduktion, som att möta mångfalden i bostadsbehov och efterfrågan hos göteborgarna. En strategi i arbetet för att möta bostadsbehoven hos en åldrande befolkning är en fortsatt utökning av så kallade trygghetslägenheter, vilket ökar möjligheterna till kvarboende och därmed också minskar behoven av äldreboendeplatser. Fastighetsnämnden har i uppdrag att bevilja subventioner för trygghetsboenden och i dagsläget finns i staden 25 boenden med cirka 1 000 *trygghetslägenheter*. Föreslagen målbild för innevarande mandatperiod är att ytterligare 1 000 trygghetslägenheter ska tillskapas. Fastighetsnämnden har tillskrivit kommunstyrelsen om behoven av fortsatt finansiering för att nå föreslagen utökning.

Fastighetskontoret är positiva till att fastighetsägare i samråd med stadsdelsförvaltningar, lokalförvaltningen, lokalsekretariatet och fastighetskontor utreder förutsättningarna för att konvertera mindre lämpliga enheter av äldreboenden till nya trygghetsbostäder, studentbostäder eller BmSS.

En annan viktig strategi för att möta behoven hos en åldrande befolkning är ökad kunskap hos målgruppen äldre om möjligheterna till *bostadsanpassning* i den ordinarie bostaden. Genom att undanröja hinder i bostaden möjliggörs ett ökat kvarboende, vilket påverkar såväl livskvalitet som behovet av äldreboendeplatser. Fastighetsnämnden ansvarar idag, utifrån befintlig lagstiftning, för stadens hantering av bostadsanpassningsbidrag. Varje år tar kontoret emot närmare 5 000 ansökningar och beviljar bidrag för närmare 60 mkr. Medelåldern för de som sökte bidraget under 2019 var 76 år.

Fastighetskontoret vill även framhålla vikten av *universell utformning* i planering och uppförande av nya bostäder och bostadsområden. Genom att byggaktörer och samhällsplanerare redan på planeringsstadiet väger in aspekter om tillgänglighet och delaktighet skapas i grunden bättre förutsättningar för ökad livskvalitet och kvarboende. Konkret handlar det om att redan från start beakta allt från exempelvis trösklar, nivåskillnader, kontrastmarkeringar och tillgången till service och kommunikationer.

Fastighetskontoret delar uppfattningen att flera samverkande insatser rörande ägande och förvaltning kan behövas för att behovstäckning på längre sikt ska nås och nya platser skapas. Frågeställningen kring stadens ägande och inhyrningar för att tillgodose lokalförsörjningen för kommunala lokaler generellt har även identifierats som en av

strategierna i beslutade lokalförsörjningsprogrammet.¹ Lokalsekretariatet ansvarar för att starta upp arbetet med att utforma riktlinjer för detta.

I remissunderlaget anges i sista stycket på sidan 37:

”För att hitta lämpliga tomter för vård- och omsorgsboende behöver kopplingen mellan markanvisning och äldreboendeplan stärkas. Det sker regelbundna dialoger med privata byggaktörer för att skapa delaktighet för dem att delta i utbyggnaden av vård- och omsorgsboenden. Tankar har framkommit gällande att från Göteborg stads sida bli mer proaktiv i dialogen gällande att förmedla Göteborg stads syn på hur vård- och omsorgsboenden bör utformas vid inhyrning och upphandling av extern drift”

I avvaktan på att övergripande riktlinjer för stadens ägande tas fram och som kommentar till ovan stycke vill förvaltningen framföra den hanteringsordning som tillämpas idag. För att möta den aktuella målgruppens behov inriktar sig fastighetskontoret i första hand på att den kommunala marken används för tillskapande av äldreboenden i kommunal regi. I den mån den kommunala organisationen inte bedömer möjligt eller aktuellt att använda en kommunal tomt eller identifierad markyta för egen del kan anvisning till privat aktör göras. I särskilda fall används den kommunala marken för anvisning direkt till privat aktör. Att, som remissförslaget anger, ta fram ett gemensamt och dokumenterat underlag för hur staden ser på utformning av denna kategori av bostäder ser förvaltningen positivt på, det har nyligen gjorts för förskola och skola i den täta staden. Äldrebostäder kan även utformas i befintliga fastigheter som byggs om. I första hand ser fastighetskontoret att privata aktörer kan söka såväl mark som bebyggda fastigheter på den privata fastighetsmarknaden. Möjligheten att genom ombyggnation anpassa befintliga byggnader som staden redan äger till kommunala ändamål övervägs av fastighetskontoret innan eventuell försäljning av egna fastigheter görs och i de remissyttranden över kommunala bolags försäljningar som kontoret yttrar sig över.

Martin Öbo
Fastighetsdirektör

Karin Frykberg
Avdelningschef

¹ KF 2020-03-19 §4, dnr 1006/18

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-09-02

Diarienummer N230-0984/20

Handläggare

Martha Sandoval Peterson

Telefon: 031-365 02 60

E-post: martha.sandoval@lf.goteborg.se

Remissvar på Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid)

Förslag till beslut

I lokalnämnden:

1. Lokalnämnden föreslås ställa sig bakom lokalbehovsplanen för vård- och omsorgsboenden för äldre 2020 i enlighet med förvaltningens svar.
2. Lokalnämnden översänder remissvaret till SDN Örgryte-Härlanda
3. Lokalnämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040. Planen har tagits fram i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar inklusive lokalförvaltningen.

Lokalförvaltningen har deltagit i framtagandet av planen och föreslår lokalnämnden att anta förvaltningens remissvar som bejakar planen i sina beståndsdelar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För att förverkliga lokalbehovsplanen kommer lokalnämnden att behöva prioritera underhålls- och reinvesteringsinsatser bland de olika verksamheterna som nämnden levererar lokaler till. Underhållsbehovet i nämndens lokalbestånd är stort och kommer därför att ställa stora krav på den gemensamma planeringen mellan berörda förvaltningar, lokalsekretariatet och lokalförvaltningen för att kunna genomföra förväntade underhållsåtgärder i så stor utsträckning som möjligt.

Planen visar också på behovet av nyinvesteringar främst för att möta behovet av ny- och ombyggnader. Behovet finns redovisat i stadens lokalförsörjningsplan.

Lokalnämnden kommer även att behöva avsätta resurser för genomförandet av underhålls-, bygg- och inhyrningsprojekt.

Även om underhålls- och investeringsvolymerna är relativt stora i nutid och närtid, kommer underhållsbehovet på längre sikt att plana ut till normala nivåer.

Bedömning ur ekologisk dimension

Att genomföra omfattande underhålls- och renoveringsåtgärder för med sig positiva effekter på klimatpåverkan från byggnader och anläggningar, bland annat minskad energianvändning.

Även ny- och ombyggnation beaktar högt ställda krav på miljömässiga material och byggnadskonstruktion för att minska klimatpåverkan i så stor utsträckning som möjligt.

Bedömning ur social dimension

Planen bygger på att kunna leverera de vård- och omsorgsboenden som stadens äldre har behov av och vill ha. Planeringen för att anpassa boendena till de krav som ställs idag utifrån bland annat var stadens äldre medborgare vill bo och vilket typ av boende som behövs utifrån attraktivitet och leverans av rätt vård, tar hänsyn till den social dimensionen på ett tydligt och bra sätt.

Samverkan

Information i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) 2020-09-22.

Bilagor

1. Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (Nutid, närtid, framtid)

Ärendet

Ärendet gäller lokalförvaltningens förslag på remissvar på Lokalbehovsplan vård- och omsorgsboende för äldre 2020 (nutid, närtid och framtid) som resursnämnden Örgryte-Härlanda har tagit fram i samråd med stadsledningskontoret och aktuella förvaltningar.

Remissvaret ska vara resursnämnden Örgryte-Härlanda tillhanda senast 30 september 2020.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige uppdrog i budgetbeslutet för 2017 till SDN Örgryte-Härlanda, som resursnämnd för äldreboendeplanering, att ta fram en långsiktig plan för fler äldreboendeplatser. I uppdraget ingick att revidera planen vartannat år. Föreliggande plan gäller för perioden 2020 – 2040.

Som ett led i förändringar i processen för stadens lokalförsörjning kommer lokalbehovsplan avseende vård- och omsorgsboende för äldre ta hänsyn till följande perspektiv: nutid, närtid och framtid. Nutid (1–5 år) ska ses som ett åtagande för respektive stadsdelsnämnd. Närtid (6–10 år) ses som en inriktning. Perspektivet framtid (11–20 år) handlar om att beakta prognoser kopplat till befolkningsutveckling och övriga omvärldsfaktorer såsom ny evidens och andra trender.

SDN Örgryte-Härlanda remitterar planen till de tio stadsdelsnämnderna, lokalnämnden och fastighetsnämnden. Efter genomförd remiss avses planen färdigställas och under hösten översändas till kommunstyrelsen.

Planens innehåll

Planen innehåller uppdaterade förslag om utbyggnad av fler vård- och omsorgsboendeplatser fram till och med år 2040 med en kontinuerlig uppföljning av planen samt ökad samordning av verkställandet av utbyggnaden.

Föregående plan föreslog att ett äldreboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 äldreboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar att utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år.

Planerad utbyggnation i kommunal regi under år 2020 – 2025 uppgår till ca 550 platser varav 40 procent egenproduktion och 60 procent inhyrning. Därtill inrättas externa leverantörer 506 platser under samma period, vilket genererar ett möjligt överskott om cirka 550 platser redan år 2022. Volymen på överskottet kan komma att variera med hänsyn till politiska ställningstaganden avseende form av och avtal för valfrihet. Överskottet av lägenheter, även om det inte är i egen regi, ger staden möjlighet till strukturella åtgärder och till renovering som kräver tomställande. Detta tillfälliga överskott är en nödvändighet och bidrar till att kunna möta den ökade andel äldre i befolkningsutveckling som förväntas inträffa från och med 2030, där ytterligare utbyggnation av platser i vård- och omsorgsboende krävs.

Planen har tagits fram bland annat utifrån andra styrande dokument i staden såsom Göteborgs Stads budget 2020, Ramprogram för lokalutformning av äldreboende i

Göteborgs stad, äldreboendeplan Göteborgs stad 2020–2023 samt stadens lokalförsörjningsplan. Lokalnämndens underhållsbehov av de egna fastigheterna har varit en viktig ingående faktor i utformningen av planen.

Lokalbehovsplanen bidrar till en väl avvägd produktionsplanering och en samordning utifrån kommunfullmäktiges mål och inriktningar och realiserar genom stadens gemensamma lokalförsörjningsplan.

Beskrivning av behov

Utöver den demografiska utvecklingen, där andelen äldre kommer att öka i staden, kommer behovet av vård- och omsorgsboende i framtiden vara beroende av ett flertal faktorer. Det kan handla om möjligheten att kunna bo kvar i ordinärt boende, andra former av tillgängliga bostäder, olika typer av mellanboendeformer, välfärdsteknologi, folkhälsa, livsstil, samt utveckling av läkemedel mm. Planen redovisar utförligt de olika faktorer som påverkar behovet av vård- och omsorgsboende inom planperioden.

Gemensam planering av förändringar och underhållsåtgärder i fastighetsbeståndet

Fastigheternas tekniska status och standard är viktiga faktorer att ta hänsyn till vid planeringen av lokalbehovet. Lokalförvaltningen har, i det staden gemensamma arbetet med framtagningen av lokalbehovsplanen, bidragit med beskrivningen av den tekniska statusen av stadens egna boenden. Lokalbehovsplanen, tillsammans med stadens lokalförsörjningsplan är viktiga verktyg för den fortsatta planeringen av underhållsåtgärder. Kommande investeringar i fastigheterna bör planeras i samverkan med berörda förvaltningar för att uppnå bästa resursanvändningen och nyttjande av stadens boenden.

Berörda förvaltningars deltagande och ansvar i byggprocessen bör också tydliggöras och samordnas utifrån ett stadenövergripande perspektiv för att undvika målkonflikter och säkerställa en effektiv lokalprocess.

Ramprogram

Stadens ramprogram för lokalutformning av vård- och omsorgsboende är ett hjälpmedel för effektivisering av planeringen av ny- och ombyggnation. Ramprogrammet avser också att ge förutsättningar för likabehandling i staden.

Ramprogrammet uppdateras kontinuerligt utifrån nya erfarenheter, verksamhetens arbetssätt, ny lagstiftning mm. Lokalsekretariatet ansvarar för att initiera förändringar i ramprogrammet. Lokalförvaltningen är delaktig i arbetet att förändra och utveckla ramprogrammet.

Befintliga vård- och omsorgsboendes tekniska status

Behovet av underhållsåtgärder i lokalnämndens fastighetsbestånd för vård- och omsorgsboende är av betydande omfattning för kommande år enligt underhållsplaneringen. Utöver underhållsbehovet behöver lokalerna anpassas till dels nya arbetsmiljökrav och dels andra verksamhetsanpassningar för att uppfylla hyresgästernas krav på ett attraktivt boende.

Dessa åtgärder tillsammans innebär att, i de flesta fall, kommer det att finnas behov av tillfälliga evakueringar. Dessutom påverkar tomställandet av boenden som ska renoveras/förändras direkt utbudet för hela staden.

Lokalförvaltningens underhållsplanering bör ske kontinuerligt i nära samarbete med kundförvaltningarna och lokalsekretariatet för att möta de nya utmaningarna som staden står inför för att tillgodose rätt vård- och omsorgsboenden för äldre.

I planen har sex vård- och omsorgsboenden uppmärksammats för snabb hantering av lokalnämnden, lokalsekretariatet, social resursnämnden och berörd stadsdelsnämnd. Åtgärder och utredningar är påbörjade.

Planen redovisar också vilket behov av åtgärder (underhåll, renovering, anpassning) som behöver göras per objekt. Likaså har man i planen identifierat ett troligt behov av att avveckla enheter med ogynnsamma förutsättningar, bland annat av strukturell karaktär. Lokalförvaltningens fortsatta planering och åtgärdande bör ske i mycket nära samarbete med lokalsekretariatet och berörda förvaltningar.

Lokalnämnden har en utmaning i att prioritera underhållsinsatser inom det egna beståndet och bland de olika verksamheter för att i så stor utsträckning som möjligt kunna möta stadens behov av moderna och attraktiva vård- och omsorgsboenden de kommande åren.

För att tillgodose lokalernas ändamålsenlighet behöver underhåll av fastighet beakta ny kunskap och evidens kopplat till utformning utifrån verksamhetens och hyresgästens perspektiv. Ansvarsfrågan i gränssnittet gällande kostnadsansvar mellan verksamheten och lokalförvaltningen behöver utredas.

Balans mellan behov och produktion

Planen pekar också på vikten att noga planera nyetableringar samt ställa om alternativt avveckla befintliga boenden för att uppnå den prognostiserade balansen mellan tillgängliga och efterfrågade platser.

Produktionen sker både i egen regi och genom externa aktörer.

Utbyggnadsbehov

Föregående plan föreslog att ett äldreboende tas i bruk per år från 2021, med cirka 100 lägenheter i vardera. Vidare beskrevs att utbyggnadstakten från 2030 utökas till cirka 200 lägenheter per år. Detta innebar 21 äldreboenden under 15 år.

Uppdaterad befolkningsprognos visar dock att utbyggnadsbehovet är något lägre än tidigare beräknat, se figur 18. För 2020 till 2025 finns ett behov av 70 nya platser per år och från 2025 till 2040 85 nya platser per år. Eventuella förändringar inom hälso- och sjukvården avseende till exempel medelvårdtider och gränssnitt kan påverka behovet. Konsekvenser av en ökad medellivslängd beror på i vilken utsträckning omsorgsbehovet förskjuts framåt i tiden till högre ålder eller att detta inte sker.

Planen anger vikten av tidig planering för och en tydlig strategi för att möta behovsökningen. Leveransen av nya platser kommer att ske genom stadens egen byggnation, inhyrningar samt privata aktörers vilja att delta i utbyggnaden av vård- och omsorgsboenden. Enligt lokalförsörjningsplanen kan stadens planerade projekt möta de ökande behoven i nutid. Detta tillsammans med planerade leveranser från externa aktörer kan göra att det uppstår ett överskott av platser i nutid. Överkapaciteten är nödvändig för att kunna hantera renoveringar utan ytterligare tillfälliga evakueringslokaler.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår lokalnämnden att ställa sig bakom lokalbehovsplanen för vård- och omsorgsboenden för äldre 2020. Planen beskriver på ett bra sätt de faktorer som påverkar behovet av boendeplatser och vilka förutsättningar som behöver finnas för att ha en resurseffektiv och för staden bra planering för leverans av boendeplatser. Framtagningen av planen har skett i nära samarbeten med lokalförvaltningen.

Lokalnämndens utmaning blir att prioritera underhållsinsatser bland olika verksamheter inom det egna beståndet för att i så stor utsträckning som möjligt kunna möta stadens behov av moderna och attraktiva vård- och omsorgsboenden de kommande åren.

Förvaltningen behöver fortsätta att vara delaktig i samverkan med berörda förvaltningar samt lokalsekretariatet för att ha en bra gemensam planering för att säkerställa resurser för lokalanpassningar, ny- och ombyggnationer samt inhyrningar och evakueringar.

Patrick Kristensson

Martha Sandoval Peterson

Förvaltningschef

Chef fastighetsavdelningen